

**ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

Ільченко Антон Валерійович

ПІБ здобувача

КУРСОВА РОБОТА

Комплексне забезпечення безпеки діяльності банку

тема

Навчальна
дисципліна

Фінансово-економічна безпека організації

назва навчальної дисципліни

Ступінь освіти

Фаховий молодший бакалавр

фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр

Галузь знань

07 Управління та адміністрування

шифр і назва галузі знань

Спеціальність

072 Фінанси, банківська справа та страхування

код і найменування спеціальності

Освітньо-професійна
програма

Фінанси і кредит

назва освітньо-професійної програми

Академічна група

Ф-22

назва академічної групи

Харків, 2024 рік

**ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

Ільченко Антон Валерійович

ПІБ здобувача

ЗАВДАННЯ НА КУРСОВУ РОБОТУ

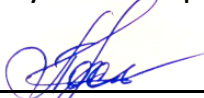
Навчальна дисципліна	<u>Фінансово-економічна безпека організації</u> назва навчальної дисципліни
Тема роботи	<u>Комплексне забезпечення безпеки діяльності банку</u> тема курсової роботи
Термін подання завершеної роботи	<u>27.04.2024 р.</u> фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр

Графік виконання роботи

Виконання роботи за розділами	Термін виконання
Вибір та затвердження теми	05.02 – 17.02.2024
Добір та аналіз літератури за обраною темою	19.02 – 24.02.2024
Складання плану курсової роботи	26.02 – 02.03.2024
Написання вступу та I розділу	04.03 – 23.03.2024
Написання розрахункової частини (II розділ) курсової роботи	25.03 – 13.04.2024
Написання висновків та пропозицій, оформлення курсової роботи	15.04 – 20.04.2024
Подання курсової роботи керівнику для рецензування (для рекомендації до захисту)	22.04 – 27.04.2024
Захист курсової роботи	06.05 – 11.05.2024

Завдання видав

Науковий керівник

(підпис)

Наталія ПОСТОЛЬНА

Завдання отримав

Здобувач

(підпис)

Антон ІЛЬЧЕНКО

ПІБ здобувача

«22» лютого 2024 р.

«22» лютого 2024 р.

ЗМІСТ

Вступ	5
Розділ 1. Теоретико-методичні засади безпеки банків	7
1.1. Поняття банківської безпеки та факторів впливу на неї	5
1.2. Управління ризиками та методи мінімізації їх впливу на безпеку банківських установ	9
Розділ 2. Аналітичні підходи до визначення безпеки банківської системи України	12
2.1. Оцінка ризиків банківської системи України	12
2.2. Поліпшення методів виявлення загроз і викликів для банківської безпеки	14
Висновки	17
Список літератури	18

Вступ

Актуальність теми. Під час періоду соціально-економічних змін важливість завдання забезпечення стійкого і стабільного розвитку банківської системи країни набуває особливої актуальності. Це потрібно брати до уваги, оскільки функціонування банківської системи в сучасних умовах ускладнюється появою кризових ситуацій у різних галузях економіки.

Діяльність банків завжди вносить ризики, включаючи можливість витоку інформації та наявність як внутрішніх, так і зовнішніх загроз. Банківська система є ключовою складовою фінансової системи, тому питання забезпечення комплексної безпеки банків надзвичайно важливе.

Це питання набуває особливої актуальності для банківської системи України, оскільки періоди зростання часто перериваються спадами і пов'язаними з ними кризовими ситуаціями. Актуальність цієї теми також визначається необхідністю вирішення концептуальних аспектів забезпечення комплексної безпеки банківської діяльності. Це впливає з криміногенної ситуації в країні, активної діяльності наявних структур економічної розвідки та міжнародної організованої злочинності.

Забезпечення безпеки банківського сектору, яке здійснюється шляхом посилення ролі та значення банківського менеджменту, включаючи його стратегічне бачення, є основою не лише економічної, а й національної безпеки. Перспективи розвитку всіх галузей економіки країни залежать від достатнього рівня безпеки банківської сфери, непередбачуваність та невизначеність у розвитку вітчизняної економіки збільшують рівень загрози для його функціонування.

Проблеми забезпечення безпеки банківської системи стали предметом системних та ґрунтовних досліджень багатьох зарубіжних і вітчизняних учених-фінансистів, зокрема загальнотеоретичним питанням вивчення банківської безпеки, методології оцінювання та механізму її забезпечення присвячено роботи Д. Артеменко, О. Барановського, Н. Богомолової, О. Васильчишин,

Т. Болгар, Н. Прокопенко, М. Єрмошенка, В. Карковської, О. Колодізева, Н. Ситиник, А. Ткаченко, О. Штаєр, Л. Штефан, О. Яременко, В. Вовк, та ін.

Автори зосереджують увагу на важливій ролі та загальноекономічному значенні банківської безпеки як передумови стабільного розвитку національної економіки, а також розглядають показники та індикатори банківської безпеки, проблеми державного регулювання безпеки, ефективність окремих напрямів банківської діяльності тощо. Проте недостатня увага до особливостей фінансово-економічних механізмів банківської безпеки призводить до зниження ефективності процесів організації та розвитку банківської сфери [1].

Таким чином, теоретичне й прикладне значення вирішення зазначених проблем підкреслило актуальність обраної теми й визначило мету та завдання курсової роботи.

Метою курсової роботи є вивчення теоретико-методичних положень й оцінювання безпеки банківської системи України, обґрунтування напрямів підвищення її рівня.

Для досягнення поставленої мети у курсовій роботі поставлено та вирішено такі *завдання*:

- розкрити сутність безпеки банківської системи та її роль у забезпеченні економічної та фінансової безпеки держави;
- узагальнити методичні підходи до оцінювання рівня безпеки банківської системи;
- обґрунтувати напрями підвищення рівня безпеки банківської системи України.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення безпеки банківської системи України, а *предметом* – теоретико-методичні положення і практичні рекомендації щодо комплексного забезпечення безпеки діяльності банків.

Розділ 1 Теоретико-методичні засади безпеки банків

1.1 Поняття банківської безпеки та факторів впливу на неї

Банківська сфера є ключовою складовою фінансової системи країни, і в сучасних умовах вона стикається з великим впливом різноманітних зовнішніх та внутрішніх загроз. Поняття банківської безпеки привертає увагу багатьох наукових дослідників, які намагаються розкрити його зміст і визначити, чи можна його вважати тотожним таким поняттям, як «безпека банку», «безпека банківської системи» або «безпека банківської діяльності».

Так, у методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджених наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 року №1277, подано визначення банківської безпеки як рівня фінансової стійкості банківських установ держави, що забезпечує ефективне функціонування банківської системи та захист від внутрішніх та зовнішніх дестабілізуючих чинників [2].

У «Енциклопедії банківської справи» можна знайти таке пояснення поняття безпеки банку як системи заходів, спрямованих на захист інтересів власників, клієнтів, працівників і керівництва банку від зовнішніх та внутрішніх загроз. Водночас, вказується, що рівень безпеки визначається тим, наскільки ефективно банк може протидіяти спробам прямого незаконного проникнення до майна банку зі злочинною метою, а також намаганням завдати шкоди з боку конкурентів або злочинних угруповань шляхом впливу на банківську діяльність різного роду шахрайськими схемами [3].

У своїй дослідницькій роботі М. Зубок визначає поняття безпеки банківської діяльності як стан стійкої функціонування, при якому забезпечується досягнення цілей банку та основних його інтересів, а також захист від впливу внутрішніх і зовнішніх дестабілізуючих факторів незалежно від умов функціонування; вміння своєчасно та адекватно реагувати на будь-які негативні явища у внутрішньому та зовнішньому середовищі; здатність протидіяти різним

загрозам для власності, діяльності та репутації банку, а також забезпечення ефективного захисту від внутрішніх та зовнішніх загроз. У цьому контексті, основною метою формування безпечного середовища для банку є уникнення можливих збитків для банківської установи та забезпечення ефективного функціонування та якісного надання послуг або виконання визначених функцій.

Розуміння суті ризиків, їх належна оцінка та ефективне управління ними дозволяють запобігти або значно зменшити негативні наслідки, що можуть виникнути під час банківської діяльності. Вивчення вітчизняної економічної літератури підтверджує використання різних підходів до класифікації ризиків, але найбільш поширеним є поділ їх на зовнішні та внутрішні (в залежності від сфер виникнення та можливостей управління).

Зовнішні ризики включають у себе ризики, пов'язані з змінами у середовищі банку, які безпосередньо не залежать від його діяльності (наприклад, політичні, правові, соціальні та економічні чинники). Внутрішні ризики виникають безпосередньо внаслідок діяльності конкретного банку. Ширший спектр клієнтів, партнерів, зв'язків та банківських операцій тягне за собою більше внутрішніх ризиків для банку [4].

Деякі дослідники поділяють ризики в залежності від наслідків несприятливої події. Ця класифікація включає наступні типи ризиків:

- 1) припустимий ризик (можлива загроза втрати прибутку, проте збитки не перевищують очікуваного доходу);
- 2) критичний ризик (передбачає загрозу втрати доходу, при цьому збитки перевищують очікуваний прибуток);
- 3) катастрофічний ризик (пов'язаний з ризиком неплатоспроможності, при якому збитки можуть розміром прирівнюватися активам).

Через існування великої кількості банківських ризиків виникає проблема вибору методів управління ними для забезпечення в кінцевому рахунку прийняття рішень про доцільність чи недоцільність укладення певних угод чи здійснення певних операцій та зниження їх ризиковості. Для цього існують певні методи управління банківськими ризиками [5].

1.2. Управління ризиками та методи мінімізації їх впливу на безпеку банківських установ

Класифікація методів управління банківськими ризиками включає аналіз і визначення різних категорій методів та визначає склад кожної категорії. Методи управління банківськими ризиками поділяються на такі дві групи:

- 1) методи уникнення банківських ризиків;
- 2) методи прийняття банківських ризиків.

Наведена класифікація методів управління банківськими ризиками дає загальне уявлення про різноманітність підходів до їх зниження, але важливо зауважити, що вона не охоплює всі існуючі методи. Банки постійно розвивають нові прогресивні методи та інструменти управління ризиками. На практиці рекомендується використовувати комбінацію різних методів, включаючи як зовнішні, так і внутрішні способи.

Методи уникнення банківських ризиків – це простий та ефективний спосіб управління ними, що полягає в уникненні ризикованих банківських операцій [6].

Уникнення можливе лише в межах внутрішніх банківських ризиків, оскільки такий підхід може позбавити банк можливості отримати не лише поточний, а й майбутній прибуток, наприклад, через втрату можливості отримати ліцензії на проведення ризикованих операцій. Тому ці методи управління ризиками в банківській сфері не знаходять широкого застосування.

Методи уникнення ризиків у банківській сфері:

1. Відмова від конкретних банківських операцій може бути одним із методів уникнення ризиків. Проте існують ситуації, коли неможливо уникнути ризику або уникнення одного виду ризику може викликати появу інших.

2. Використання альтернативних методів у банківській сфері – це заміна традиційних технологій і продуктів новими. Однак такі зміни вимагають суттєвих внутрішніх перетворень, можуть призвести до перерв у роботі та значного зростання вартості банківських операцій або послуг.

3. Зміна місця банківської діяльності. Комерційні банки активно

використовують методи уникнення ризиків, проте це можливо лише у випадку, якщо банк має повну інформацію про ризики [7].

Методи прийняття банківських ризиків розподіляються на наступні підгрупи: методи зниження ризиків; методи самостійного протистояння від банківських ризиків; методи передачі банківських ризиків. Методи зниження банківських ризиків дають змогу банку знизити ймовірність збитків або розмір негативних наслідків [8].

Процес управління ризиками, як правило, спрямований на зниження ризику та отримання відповідної компенсації за його прийняття, а не на його повне усунення. Є випадки, коли деякі ризики, такі як юридичний, репутаційний та стратегічний, не можуть бути повністю компенсовані (НБУ визначає їх серед винятків). Методи зниження банківських ризиків включають підвищення кваліфікації персоналу, вдосконалення технічних засобів, диверсифікацію, лімітування, моніторинг та контроль [9].

Методи самостійного протистояння банківським ризикам (методи поглинання/прийняття ризиків) дозволяють банку покривати збитки за рахунок власних коштів у разі їх виникнення. Питання доцільності використання цього методу є предметом дискусії. Якщо втрати від розміщення активів можуть бути покриті за рахунок власного капіталу, то цей ризик можна вважати обґрунтованим. Проте може виникнути ситуація, коли поглинання банківських ризиків не буде обґрунтованим, що може призвести до проблем банкрутства банківської установи.

Банки застосовують такі методи самостійного протистояння банківським ризикам: створення власних резервів (самострахування) та компенсація ризику за рахунок поточного прибутку (метод прямого списання). Важливо зауважити, що резервні фонди для самострахування є капіталом, що не приносить банку прибутку, тому банкіри прагнуть зменшити їхні обсяги. Визначення оптимального рівня резервних фондів є складною задачею для керівників банку, які мають балансувати між зниженням ризику та збереженням ефективності. Щорічно (або щоквартально), враховуючи статистику збитків у минулі періоди

та прогнозовані майбутні втрати, рівень резервних фондів у банку потрібно переглядати. У разі непередбаченого прийняття ризику банк змушений компенсувати втрати від ризику з будь-яких джерел, що залишилися після понесених збитків [10].

Методи передачі (трансферу) банківських ризиків полягають у розподілі ризиків між іншими учасниками ринку: банками, страховими, інвестиційними, факторинговими та лізинговими компаніями, іншими фінансовими організаціями. Передача ризику може бути вигідною як для сторони, що передає (трансфер), так і для сторони, що приймає ризик (трансфері), з таких причин: збитки, значні для трансферу, можуть бути непомітними для трансфері; трансфері може мати кращі знання та можливості для зниження ризику, ніж трансфер; трансфері може мати кращі можливості для контролю за ризиком (наприклад, доступ до ф'ючерсних бірж для хеджування ризику) [11]. Однак передача ризику не завжди є найбезпечнішим і ефективним способом мінімізації банківських ризиків. Тому під час передачі ризику рекомендується: трансфері повинен мати значні повноваження для зменшення та контролю ризику і використовувати їх; трансфері повинен бути здатним швидко виконати свої зобов'язання; розподіл ризиків між трансфером і трансфері повинен бути чітко визначеним; ризик повинен передаватися за ціною, яка буде привабливою для обох сторін; рішення про трансфер повинне базуватися на ефективності порівняно з іншими методами мінімізації банківських ризиків за їхнім коштом та результативністю. Існують такі методи передачі банківських ризиків: страхування; хеджування; продаж активів та сек'юритизація; консорціумні та паралельні кредити; договори гарантії та поруки; факторинг та лізинг [12].

Отже, управління банківськими ризиками сприяє мінімізації негативного впливу на діяльність банку, покращує ефективність його функціонування, збільшує дохід та розвиток капіталу. Впровадження конкретних методик та моделей управління ризиками в щоденну практику банку, удосконалення інструментів зниження ризиків, дозволить підвищити надійність та прибутковість банків, а також покращити ключові показники банку в цілому.

Розділ 2. Аналітичні підходи до визначення безпеки банківської системи України

2.1. Оцінка ризиків банківської системи України

У зв'язку з ескалацією геополітичних обставин, що спостерігаються з лютого 2022 року, банківська система України стикається зі значними та суттєвими ризиками. Національним банком було розглянуто банківські ризики за 9 категоріями, включаючи кредитний, ліквідності, зміни відсоткової ставки, ринковий, валютний, операційно-технологічний, репутаційний, юридичний та стратегічний ризики. Незважаючи на цю класифікацію, у Звіті про фінансову стабільність, що регулярно публікується Національним банком, аналізуються інші групи ризиків банківського сектору, такі як кредитний ризик (для домогосподарств і корпорацій), макроекономічний, валютний, ліквідності, капіталу та прибутковості [13].

Слід відзначити, що більшість ризиків у банківській галузі мають системний характер, що означає їх походження зовні від банківської системи і спричинення масштабними системними подіями. Зазвичай системні ризики включають такі форми, як ризик поширення, ризик макроекономічних шоків та ризик дисбалансів.

Ризик поширення виникає тоді, коли проблема, що виникла в одній конкретній фінансовій установі, може поширитися на весь фінансовий сектор системи.

Ризики макроекономічних шоків характеризуються тим, що вони зазвичай виникають внаслідок економічних криз, що призводять до банкрутства окремих банківських установ та зниження ліквідності фінансових ринків.

Ризик дисбалансів може виникнути через колективну дію різних посередників, реалізацію рекапіталізації чи рефінансування банків, а також іншими факторами зовнішнього впливу.

Відомо, що будь-який ризик пов'язаний з поняттям невизначеності. Ця

невизначеність впливає на всі сфери економічного життя країни, включаючи банківський сектор. На сучасному етапі банківська система працює в умовах надзвичайно високого рівня невизначеності, оскільки масштаби негативних наслідків, що виникають внаслідок початку та тривалості воєнного стану в країні, постійно зростають.

Невизначеність, яка утворюється з неможливістю прогнозувати події в майбутньому як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі для населення та бізнесу, призводить до зменшення потоку інвестицій, обсягу та якості кредитного портфеля банків. Це, у свою чергу, впливає на ліквідність банківської системи в цілому [14].

Також у Звіті про фінансову стабільність Національний банк представляє результати детального аналізу банківських ризиків, які свідчать про достатньо стабільний стан банківської системи та позитивні тенденції у рівнях ризику порівняно з початком 2022 року. З аналізу ризиків випливає зменшення практично всіх видів банківських ризиків. Зниження макроекономічного ризику пояснюється здатністю зберегти стійкість енергетичної інфраструктури навіть у випадку катастрофічних руйнувань, що позитивно вплинуло на прогноз показників внутрішнього валового продукту та пожвавлення внутрішнього попиту. Одночасно спостерігається значне покриття дефіциту державного бюджету за рахунок зовнішнього боргу, що призводить до зростання співвідношення державного зовнішнього боргу до ВВП [15].

Зменшення обсягу кредитного портфеля населення та бізнесу призвело до зниження рівня боргового навантаження, а відтак, і до зменшення корпоративного кредитного ризику та кредитного ризику домогосподарств. Незважаючи на позитивні очікування змін у діловій активності, якість кредитного портфеля залишається низькою через значне перенесення кредитів у непрацюючі.

Обсяг непрацюючих кредитів, який виник внаслідок військових дій у країні, може створювати певний тиск і на ризик капіталу. Проте, протягом останнього року спостерігається зростання обсягу капіталу за рахунок

прибутковості банків і зменшення розміру кредитного портфеля, що призвело до зниження кредитного ризику. Ризик прибутковості скоротився до 2, що вважається помірним у цій сфері. Банки активно намагалися нарощувати протягом останнього року кошти клієнтів, обсяг яких стрімко зменшився через початок військового конфлікту, і утримувати високий рівень ліквідності. Ці заходи призвели до утримання ризику ліквідності на рівні 2.

Позитивні зміни валютного ризику також є помітними. Політика Національного банку та заходи, спрямовані на зменшення розривів у валютному курсі між готівковим та безготівковим ринком, виявилися успішними. Крім того, значна міжнародна підтримка дозволила наростити міжнародні резерви та покращити курсові очікування населення та бізнесу [16].

Підсумовуючи сказане, можемо зазначити, що банківська безпека України залежить від впливу великої кількості факторів, серед яких можемо виділити як основні фактори геополітичного характеру.

2.2. Поліпшення методів виявлення загроз і викликів для банківської безпеки

Система оперативного виявлення загроз і викликів має за мету збирати інформацію про такі аспекти: наявність та розмір потенційних загроз; можливість зміни цих загроз; характер їх виникнення; джерела виникнення; спрямованість; можливі наслідки; потенційні засоби запобігання.

Ключовим аспектом у виявленні загроз і викликів є формування суб'єктами банківської системи переліку наявних і потенційних загроз, визначення їх основних характеристик. При цьому важливо класифікувати загрози на ті, що потребують негайної реакції, і ті, на які можна відреагувати пізніше.

Можливість виникнення загроз оцінюється, зазвичай, методами статистичного чи експертного аналізу, серед яких варто відзначити:

- SWOT-аналіз (strengths – сильні сторони; weaknesses – слабкі сторони; opportunities – можливості; threats – загрози, які створюють ризики)

- дозволяє оцінити, базуючись на визначенні сильних і слабких аспектів функціонування банківської системи, її можливості та потенційні ризики;
- PEST-аналіз (political – політичні фактори; economic – економічні фактори; social – соціальні фактори; technological – технологічні фактори) дозволяє виявити основні напрями впливу виникнення зовнішніх чинників політичного, економічного, соціального та технологічного характеру;
 - SWIFT-аналіз (structure what if technique – підхід «що-якщо») дає змогу, через формулювання ряду припущень, оцінити ймовірність виникнення загрози та передбачити можливі наслідки її реалізації наперед;
 - LOPA метод (layers of protection analysis – аналіз незалежних рівнів засобів захисту) дозволяє визначити, чи є заходи забезпечення безпеки, контролю та послаблення ризиків достатніми чи недостатніми.

На основі переліку виявлених загроз необхідно розробити заходи для збереження стійкості банківської системи від можливого їх виникнення або, в ідеалі, уникнення їх зовсім. Ці заходи мають спрямовуватися на попередження та протидію (рис. 1).

Рисунок 1 – Заходи для захисту банківської системи від загроз та викликів

Загалом систему протидії загрозам і викликам у банківській системі варто будувати за наступним алгоритмом:

1. Оцінка потенціалу системи. На цьому етапі передбачається проведення докладної діагностики банківської системи з метою оцінки її здатності протистояти поточним або потенційним викликам.
2. Проведення аналізу факторів з використанням системного підходу для визначення взаємодії та взаємозв'язків між різними компонентами банківської системи. Важливо виявити як очевидні, так і приховані причинно-наслідкові зв'язки, що потребують більш глибокого дослідження.
3. Визначення слабких місць у банківській системі має вирішальне значення, оскільки саме вони можуть призвести до раптового погіршення стану системи у разі кризових та дестабілізуючих впливів.
4. Аналіз ідентифікації і потенційних загроз для забезпечення безпечного середовища в банківській системі. Виявлення та оцінка факторів і обставин, які можуть спричинити дисбаланс у системі, порушити логічну послідовність у взаємозв'язках між окремими явищами та процесами в ній.
5. Визначення вектору розвитку банківської системи та зміцнення її безпеки, а також розроблення плану дій, спрямованого на максимізацію потенціалу для зростання та мінімізацію або усунення негативного впливу загроз і викликів.

Отже, можна зазначити, що систему протидії загрозам і викликам у банківській сфері варто будувати, керуючись таким алгоритмом: оцінка можливостей системи; проведення факторного аналізу на основі системного підходу для визначення взаємодії та взаємозв'язків між окремими елементами банківської системи; виявлення слабких місць банківської системи; встановлення наявних та потенційних загроз для забезпечення безпечного середовища в банківській системі.

Висновки

З погляду розглянутої проблематики, основною метою комплексного забезпечення безпеки діяльності банків є забезпечення стійкості роботи банківських установ у контексті їх взаємодії з мінливим екзогенним і ендогенним оточеннями. Це також означає виявлення та усунення зовнішніх і внутрішніх загроз, що можуть нашкодити стабільному функціонуванню банків, розробку стратегій протидії цим загрозам та зменшення наслідків їх впливу.

Загальний підхід до організації безпеки включає послідовні або одночасні заходи, які містять: формування необхідного ресурсного потенціалу, що включає капітал, персонал, правову базу, інформацію, технології та обладнання; стратегічне прогнозування та планування безпеки з урахуванням різних аспектів; тактичне планування безпеки з функціональної перспективи; аналіз рівня безпеки відповідно до функціональних компонентів; загальна оцінка досягнутого рівня безпеки.

Керування банківськими ризиками сприяє зменшенню негативного впливу на операційну діяльність банку, підвищує ефективність його функціонування, збільшує дохід та розвиток капіталу. Впровадження конкретних методів та моделей керування ризиками в повсякденну практику банку, удосконалення інструментів зниження ризиків, дозволить підвищити надійність та прибутковість банківських установ, а також поліпшити ключові показники банку в цілому.

Список літератури

1. Васильчишин О. Б. Фінансова безпека банківської системи України : дис. д-ра екон. наук : 08.00.08. Тернопіль, 2018. 529 с.
2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 року № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>.
3. https://uk.wikipedia.org/wiki/Енциклопедія_банківської_справи_України#:~:text=Енциклопедія_банківської_справи_України_та_сприяння_Національного_банку_України.
4. Островська Н. С. Економічна суть банківських ризиків / Н. С. Островська // Інтелект ХХІ. 2018. № 2. С. 117-121.
5. Клочко А. М. Удосконалення законодавства України щодо забезпечення безпеки сфери банківської діяльності в умовах євроінтеграції: економіко-правовий аспект : монографія / А. М. Клочко, Н. В. Волченко, Н. В. Клецова. Харків : Панов А. М. [вид.], 2018.
6. Фінансова політика України в умовах європейської інтеграції: зб. тез наук. доп. за матеріалами ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених, м. Львів, 25 березня 2022 р. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 309 с.
7. Богомолова Н. І., Гирянська А. В. Особливості формування механізму банківської безпеки в Україні. Ефективна економіка. 2019. № 11. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/> (дата звернення: 26.03.2024).
8. Ситник Н. С., Стасишин А. В., Блащук-Девяткіна Н. З., Петик Л. О. Банківська система: навчальний посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.
9. Панасейко І. М., Губа М. О. Банківський нагляд як інструмент забезпечення стабільності банківської системи України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. №23. С. 518-522.

10. Вінниченко О. В., Гудзь А. В. Фінансовий стан банку та методи його оцінки в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2020. №69. С. 217-228.
11. Управління ризиками [Електронний ресурс] : навчальний наочний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» / М. О. Кравченко та ін. КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 432 с.
12. Загрози Україні в нових геополітичних умовах: ризики та шляхи подолання [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://svit.kpi.ua>
13. Христофорова О. Ф., Мінасян М. Т. Ліквідність банківської системи та практичні аспекти її забезпечення в сучасних умовах України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 36. 2019. С. 109-114.
14. Лінтур І. В., Демчик С. М. Оцінка фінансової стійкості банківської системи на основі індикаторів та економічних нормативів НБУ як інструментів монетарного регулювання. Економіка та суспільство. 2021. №24. С. 5 URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/214/205>
15. Звіт про фінансову стабільність. Червень 2023. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H1.pdf?v=4
16. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.200, №2121- III : Дата оновлення 08.03.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.